

Aan
Van
Nationaal Beraad
Directie
Informatiesamenleving en
Overheid

Ministerie van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum
18 april 2017

Kenmerk

nota

Vitale Digitale Overheid

Aanleiding/probleemstelling

- De Voortgangsbrief Nationale Veiligheid¹ (2015) vereist een nieuwe ijking van de vitale status van processen en voorzieningen;
- Voor het wetsvoorstel Gegevensverwerking en Meldplicht Cybersecurity wordt een AMVB opgesteld met vitale sectoren en processen waarvoor een meldplicht geldt.
- De Regieraad Interconnectiviteit van 11 april jl. heeft gevraagd om, ten behoeve van het Nationaal Beraad, een voorstel te formuleren ten aanzien van de aanwijzing van aanbieders, processen en systemen die deel uitmaken van de vitale processen van de digitale overheid.

Advies/actie

1. Kennis nemen van onderstaande voortgang rond de nadere invulling van het vitale proces "Beschikbaarheid van betrouwbare basisinformatie over personen en organisaties, informatie-uitwisseling van basisinformatie en beschikbaarheid van datasystemen waarvan meerdere overheidsorganisaties voor hun functioneren afhankelijk zijn"
2. Akkoord met het voorstel om de volgende aanbieders, processen en systemen op te nemen op de lijst van vitale aanbieders:
  - De Basisregistratie Personen, de beheervoorziening BSN en het Handelsregister, de basisregistraties BLAU en BRI;
  - Dienst Logius en stichting RINIS;
  - De overheids Data Centers.

Betrokken BZK onderdelen en andere departementen

- BZK, Directie Informatiesamenleving en Overheid
- Alle departementen die samenwerken middels de GDI

Toelichting

Deze nota meldt de nadere invulling van het vitale proces "Beschikbaarheid van betrouwbare basisinformatie over personen en organisaties, informatie-

---

¹ Vergaderjaar 2014-2015, Kamerstuk 30821 nr. 23

uitwisseling van basisinformatie en beschikbaarheid van datasystemen waarvan meerdere overheidsorganisaties voor hun functioneren afhankelijk zijn" (hierna: Vitale Digitale Overheid).

Het is op dit moment wenselijk en noodzakelijk om aan dit proces een nadere invulling te geven:

- De herijking vitale infrastructuur, beschreven in de voortgangsbrief Nationale Veiligheid² (2015), vereist benoeming van vitale aanbieders, processen en systemen;
- Voor het wetsvoorstel Gegevensverwerking en Meldplicht Cybersecurity wordt een AMVB opgesteld. Voor het opstellen van de AMVB is op korte termijn duidelijkheid nodig welke aanbieders, processen en systemen in de uitwerking van de Vitale Digitale Overheid worden benoemd en waarop de in de wetsvoorstel geïntroduceerde meldplicht van toepassing is.

Wat wordt verstaan onder 'vitaal' ?

In de herijking vitale infrastructuur 2015 is gebruik gemaakt van uniforme criteria voor het bepalen van de vitaliteit van processen. Om te bepalen welke processen in 'categorie B' vitaal zijn moest aan minstens één van de drie impactcriteria zijn voldaan:

- Economische gevolgen: > ca. 5 miljard euro schade of ca. 1,0% daling reëel inkomen;
- Fysieke gevolgen: meer dan 1.000 personen dood, ernstig gewond of chronisch ziek;
- Sociaal maatschappelijke gevolgen: meer dan 100.000 personen ondervinden emotionele problemen of ernstig maatschappelijke overlevingsproblemen.

Toepassing van deze criteria heeft geleid tot de beslissing dat er een proces Vitale Digitale Overheid bestaat. Deze vitaalverklaring maakt het benoemen van de aanbieders, processen en systemen die hier onderdeel van uitmaken noodzakelijk.

Proces van beoordeling

DIO (en voorgangers) hebben op verschillende manieren de vitaliteit van de voorzieningen van de Vitale Digitale Overheid overwogen.

De eerste poging betrof *'het beschermen van de beschikbaarheid van basisgegevens en de vertrouwde communicatie tussen overheden en de bevolking'*, waarmee toen met name werd gekeken naar GDI-voorzieningen waarvan een BZK onderdeel opdrachtgever of opdrachtnemer is.

---

² Vergaderjaar 2014-2015, Kamerstuk 30821 nr. 23

Dit is niet gelukt, onder andere omdat het onmogelijk bleek om scenario's te schetsen waarbij een voorziening minimaal één van de drie genoemde ondergrenzen wordt overschreden.

De tweede poging was daarom bewust breder van opzet, en werd getracht de onderdelen van de GDI gezamenlijk en in relatie tot elkaar als vitaal te classificeren. Hiervoor zijn vertegenwoordigers uitgenodigd van de organisaties die verenigd zijn in de Regieraad Interconnectiviteit.

Ook dit had geen resultaat. De verschillende voorzieningen hebben verschillende eigenaren, en de gegevensstromen die de voorzieningen afhandelen hebben kennen weer andere verantwoordelijken. Ook in dit traject kon niet overtuigend en met unanieme instemming worden vastgesteld dat er vitale onderdelen van de GDI zijn.

Een derde poging is ondernomen via het VIR (voorschrift informatiebeveiliging rijksdienst). Aangezien een groot aantal organisaties die ressorteren onder een minister op een of andere manier gebonden zijn aan het VIR, en binnen het VIR de ministers verplicht zijn om hun Te Beschermen Belangen (TBB's) in beeld te krijgen, is gepoogd om deze in beeld te krijgen voor zover ze onderdeel zijn van de GDI.

Gezien het vertrouwelijke karakter van de analyses die in het kader van het VIR worden gemaakt, leidde dit niet tot resultaat.

In de vierde poging is getracht vast te stellen welke gegevensstromen van andere vitale sectoren door de GDI worden afgehandeld. Immers, wanneer er gegevensstromen over de GDI gaan die vitale sectoren ondersteunen, zouden deze GDI componenten ook vitaal kunnen worden verklaard.

Weliswaar zijn er gegevensstromen geïdentificeerd die aan deze definitie voldoen, echter het betreft hier gegevensstromen van vitale sectoren met een fysiek karakter. Het is daarmee niet duidelijk dat deze gegevensstromen zelf ook vitaal zijn.

Het laatste traject is nog niet afgerond maar vraagt meer tijd dan nu beschikbaar is.

Conclusie van de regieraad Interconnectiviteit

Aan de regieraad Interconnectiviteit is gemeld dat het boven beschreven proces niet heeft geleid tot een eenduidige aanwijzing. De regieraad Interconnectiviteit heeft geconcludeerd dat het uitblijven van een aanwijzing "teleurstellend en zorgwekkend" is, en dat de overheid "een modderfiguur" slaat indien niet tot aanwijzing kan worden overgegaan.

In dat licht heeft de Regieraad Interconnectiviteit haar opdracht aan BZK als volgt geformuleerd: "Het minimumniveau dat we moeten uitdragen is wie er bijdragen

aan de vitale digitale overheid en om welke voorzieningen het dan gaat. Voor dat lijstje moet bestuurlijke verantwoordelijkheid genomen worden. Mutaties op het lijstje vereisen zeer goede argumenten.”³

De Regieraad heeft verder beslist dat het voorstel in het komende Nationaal Beraad (als toetsende instantie⁴) geagendeerd moet worden.

Voorstel

In de de herijking vitale infrastructuur 2015, als vastgesteld door de ministerraad, is besloten dat de volgende processen van de digitale overheid vitaal zijn (nummering ingevoegd door de stellers):

1. Beschikbaarheid van betrouwbare basisinformatie over personen en organisaties,
2. informatie-uitwisseling van basisinformatie en
3. beschikbaarheid van datasystemen waarvan meerdere overheidsorganisaties voor hun functioneren afhankelijk zijn.

In dit voorstel wordt de “beschrijving van aanbieders, producten en diensten” als volgt opgesteld:

- ad 1) Beschikbaarheid van betrouwbare basisinformatie over personen en organisaties

Het beschikbaar stellen van betrouwbare basisinformatie is het bestaansrecht van de basisregistraties. Basisinformatie over personen en organisaties kan worden gevonden in de volgende basisregistraties:

- de Basisregistratie Personen (BRP), met verstrekkingvoorzieningen GBA-V en de beheervoorziening BSN;
- de Basisregistratie Inkomens (BRI), met verstrekkingvoorziening BRI-LV;
- de Basisregistratie Lonen, Arbeidsverhoudingen en Uitkeringen (BLAU), met verstrekkingvoorziening Polisadministratie;
- Het Handelsregister (HR), met verstrekkingvoorzieningen HR Inzien, HR Dataservice en HR Dataservice Berichten.

De verstrekkingvoorzieningen worden aangewezen in de beschrijving.

De term beschikbaar wordt in deze nota ingevuld als beschikbaar stellen, dus de aanwijzing wordt beperkt tot de systemen die ervoor

---

³ Citaten uit de concept notulen van de Regieraad Interconnectiviteit van 11 april 2017.

⁴ Het Ministerraadsbesluit uit mei 2015 legt de verantwoordelijkheid voor het vitaal verklaren bij de coördinerende minister(s) voor de Digitale Overheid, na overleg met zijn collega's en met een toetsende rol voor het Nationaal Beraad.

zorgen dat bestaande informatie voor iedereen voorhanden is (de verstrekkingen). Inwinning zoals bijvoorbeeld gebeurt door middel van gemeentelijke systemen valt dus buiten de aanwijzing.

Beheerders van de basisregistraties worden niet aangewezen, omdat deze organisaties vaak een veel breder takenpakket hebben dan enkel het beheer van de basisregistraties.

ad 2) Informatie-uitwisseling van basisinformatie

De infrastructuur voor het uitwisselen van (basis)informatie tussen basisregistraties en overheden, en tussen overheden onderling, bestaat uit fysieke transactiesystemen en een groot aantal randvoorwaardelijke zaken als afsprakenstelsels en standaarden. Er zijn twee organisaties die specifiek voor dit doel zijn opgericht: de baten-lastendienst Logius en de stichting RINIS.

Logius is een dienst van het ministerie van Binnenlandse Zaken, en beheerder van de voorzieningen van de Generieke Digitale Infrastructuur. De GDI vormt de ruggengraat voor informatie-uitwisseling van basisinformatie tussen overheden. Diginetwerk en Digikoppeling zijn hier voorbeelden van.

RINIS is een onafhankelijke stichting maar heeft enkel overheidsklanten, met name grote uitvoeringsorganisaties. RINIS wisselt naast basisinformatie ook zeer veel sectorale informatie uit tussen overheden.

Omdat informatie-uitwisseling van basisinformatie het primaire doel is van beide organisaties worden de organisaties als in hun geheel tot vitale leverancier benoemd

ad 3) Beschikbaarheid van datasystemen waarvan meerdere overheidsorganisaties voor hun functioneren afhankelijk zijn.

Dit domein is zeer breed geformuleerd en is, even breed geïnterpreteerd, op elke shared service organisatie en op alle bestuurslagen van toepassing. Te brede interpretatie doet echter geen recht aan het karakter van vitaliteit. Het is onwaarschijnlijk dat een crisis van de omvang die de 'Categorie B' criteria overschrijdt zich voordoet op lokaal of provinciaal niveau.

Op Rijksniveau is een dergelijke gedeelde kritische infrastructuur wel aanwezig. De vier Overheids Data Centers (ODC's) vormen het hart van de ict-infrastructuur van de Rijksoverheid. Ze leveren de Rijkscloud, van waaruit ict-diensten aan ministeries en andere rijksdiensten worden geleverd. Elk ODC levert de IT voor de primaire processen van vele

overheidsorganisaties. Ook ondersteunen ze de digitale dienstverlening aan het publiek en het bedrijfsleven. Op termijn moet alle ICT dienstverlening voor de sector Rijk door de ODC's worden geleverd.

De ODC's worden aangewezen in de beschrijving.

Beheerders van ODC's worden niet aangewezen, omdat deze organisaties vaak een veel breder takenpakket hebben dan enkel het beheer van de ODC's.

Het bovenstaande is schematisch uitgewerkt in bijlage 1.

Verplichtingen voor organisaties

Aanwijzing van aanbieders, processen en systemen die bijdragen aan de Nederlandse vitale sectoren schept duidelijkheid over de manier waarop vitale sectoren functioneren.

Er is géén wetgeving die in het algemeen nadere regels of eisen stelt aan vitale sectoren of aangewezen aanbieders, processen en systemen. Wel kan, door een departement dat verantwoordelijk is voor een vitale sector, eisen worden gesteld aan aangewezen aanbieders, processen en systemen. Het ministerie van BZK heeft geen voornemens om extra eisen te formuleren. De wet- en regelgeving waaraan dergelijke aanbieders, processen en systemen nu al moeten voldoen wordt adequaat geacht.

De aanwijzing van aanbieders, processen en systemen schept de mogelijkheid om inzicht te verkrijgen in de onderlinge verwevenheid van deze zaken. Van de organisaties die zijn aangewezen, en van de eigenaren van de aangewezen processen en systemen, wordt medewerking verwacht om deze verwevenheid in kaart te brengen.

De positie van PKIoverheid

PKIoverheid neemt een bijzondere positie in. Binnen de sector ICT en Telecom (onder verantwoordelijkheid van EZ) zijn de aanbieders van vertrouwensdiensten vitaal. Dat geldt dus ook voor organisaties die certificaten uitgeven binnen PKIoverheid. Hetzelfde geldt voor KPN, en daarmee Gemnet, maar ook de centrale onderdelen van PKIoverheid die bij KPN worden gehost. PKIoverheid als stelsel is dus niet vitaal onder ICT en Telecom, maar alle aanbieders en de centrale infrastructuur zijn dat al wel. Daarom hoeft ten aanzien van PKIoverheid geen besluit genomen te worden, het instrument is afdoende geregeld.

BIJLAGE 1

vitaal proces volgens herijking vitale infrastructuur 2015	invulling	aanwijzing				verantwoordelijk	
		verstrekkingsvoorziening	organisatie	rol	grondslag		
A Beschikbaarheid van betrouwbare basisinformatie over personen en organisaties	→ het voorhanden zijn van...						
	→ Basisregistraties (en afgeleiden)						
	→ 1 Personen (BRP)	→ a verstrekkingsvoorziening GBA-V	Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG)	verstrekker	Wet BRP Art. 1.5	MinBZK	
		→ b beheervoorziening BSN	Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG)	raadplegen	Wet ABB Art. 3	MinBZK	
	→ 2 Inkomen (BRI)	→ c BRI Landelijke Voorziening (BRI LV)	Belastingdienst	bronhouder en verstrekker	Algemene wet inzake rijksbelastingen	MinFin	
	→ 3 Lonen, Arbeidsverhoudingen en Uitkeringen (BLAU)	→ d polisadministratie	UWV	zorgen voor inrichting en adequate werking	wet SUWI, art. 33.1	MinSZW	
	→ 4 Handelsregister (NHR)	→ e HR Inzien, HR Dataservice en HR Dataservice Berichten	Kamers van Koophandel	beschikbaarheid en werking	Handelsregisterwet Art. 3	MinEZ	
	B informatie-uitwisseling van basisinformatie	→ 5 transactie-infrastructuur voor informatie uit basisregistraties	→ f Logius dienstverlening	Baten-lastendienst Logius	beheer, de doorontwikkeling en het (stimuleren van) gebruik van generieke bouwstenen, afsprakenstelsels en standaarden	Organisatiebesluit Logius, Art. 2	MinBZK
			→ g RINIS basis berichtendienst	Stichting Routerings-instituut Nationale InformatieStromen (RINIS)	n/a	n/a	n/a
	C beschikbaarheid van van datasystemen waarvan meerdere overheidsorganisaties voor hun functioneren afhankelijk zijn	→ 6 gemeenschappelijke datacenters (Compacte Rijksdienst Project 4)	→ h ODC Amsterdam	RWS, DJI			
→ i ODC Apeldoorn			Belastingdienst				
→ j ODC Noord			SSO-Noord (DUO)				
→ k ODC Rijswijk			SSC-ICT				